

DÉLMAGYARORSZÁG

77. évfolyam 39. szám
1987. február 16., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 1.80 forint

A gondolat méltósága

Ez igen! — csettintettem egy színes magazint lapozgatva az egyik hirdetési oldalán. Rodin nagyszerű szobrát, a híres Gondolkodót applikálták egybe a holnap számítógépcsaládjával. Az emberi szellem plasztikai megvalósítása és az emberi gondolkodás praktikus találmánya ritka szerencsés egységben talalkozott. A gondolkodás újabb diadalát segítve világra. Aztán, véletlenül-e, vagy a hazai gyakorlatban természetesen mondható következményként egy helyi képes újság szerkesztése során kezembe került ennek a reklámötletnek honosított változata, tussal „kihúzva”, feldilettáns módon, helyi számítógépes szolgáltatást népszerűsítendő. A gondolat profanizálása roppant bosszantott, de mivel a hirdető fizet, ő határozza meg, mit és milyen módon, így hát ragaszkodik importált, szellemileg és anyagilag is szegényesebb viszonyaihoz. Következően kialakult provincializmusához.

Bizonyára sokan vagyunk, akiknek iskolai tantermeit jeles férfiak nagyszerű mondásai, vagy kiváló költőink örökbecsű verssorai díszítették, állandóan figyelmeztetve kötelességeinkre. Emlékszem, a mi osztályunkban az díszelgett egy üveglapra festve: „Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes. (József Attila)” Azt sem felejttem el, hogy hiába kérdeztük, melyik verséből van ez az idézet, és hogy van tovább, nem tudta megmondani egyik tanár sem. Csak később, jóval később gondolkodtam el azon, vajon mit szólna J. A. e kiragadott gondolat láttán? Akkor, amikor megismertem e töredéket, s talán felismertem lényegét: Ne légy szeles. / Bár munkádon más keres — / dolgozni csak pontosan, szépen, / ahogy a csillag megy az égen, / úgy érdemes.” De látott már ennek az országnak népe sok jelszót, mozgósító jelmondatot, transzparenszre festett idézetet. Mert tény: a gondolatnak, az ember legmagasabb rendű produktumának hatása, mozgósító ereje, lendülete, méltósága van. Ilyen felismert szükségességek, fölvilágító vágyak, elfojtott indulatok szülték azokat a célokat, amelyek alatt forrongott, kínlódott, fölfénylött és megkínzattott a Kárpát-medence népe.

Olyan időszak, társadalmi kor a mi közegünk, amikor a gondolkodásnak, mindannyiunk felelős gondolkodásának függvénye a közös továbblépés. Gazdasági bajaink, erkölcsi válságtüneteink, értékzavaraink közepette a tiszta gondolatok fényénél, a töprengő gondolatok paraszánál, a közös gondolkodás szívárványos levegőjében képzelhető el az egyre gyakrabban elhangzó modernizálás, gyorsítás, átrendezés. Erre a nemzetre elég gyakran mondták mások, hogy szellemi nagyhatalom. Valóban, kiváló tudósok, művészek, gondolkodók indultak erről a földről a világhír felé. Azt mondta nemrégiben egy beszélgetés során a kultúrpolitikusként elismert funkcionárius, hogy Rodin Gondolkodója ma korszerűtlen alkotás. Passzív figura, befelé forduló alak, aki önnön gondolataival van elfoglalva, ahelyett, hogy kifejezné az együttgondolkodás és az aktivitásra serkentő töprengés ideáját. Merthogy nekünk most arra lenne szükségünk. Eljátszottam a gondolattal, mi lenne, ha tízmillió magyar ülne egymás mellett, s rodini pózban gondolkodna. Csak hogy a mi egyik társadalmi problémánk hosszú ideig épp az volt, hogy mások gondolkodtak helyettünk. S ezek a gondolatok, következtetések, premisszák mire a centralizmus grádcisfokain hozzánk értek, kifakultak, kiüresedtek, frázisokká merevedtek, hiteltelenné váltak. Nem is beszélve szónokokról, akik mások gondolatainak felkent terjesztőjeként még azokat is elriasztották a továbbgondolástól, akiknek hajlamuk és érdekük lett volna erre. Egyre többen érzékeltük hazánkban, hogy vezető politikaink saját gondolataikat is közkincsé teszik, hogy a döntések előtt olyan élő demokratikus fórumok vannak kialakulni, ahol gondolatok ütközhetnek, vélemények mérkőzhetnek egymással. Nem lehetünk persze még elégedettek. Az egyéni gondolattól, a más véleményétől, a más úton-módon levont következtetésektől még többen tartanak, mint kellene.

Néhány héttel ezelőtt felhívtam a tévé egyik népszerű műsorának szerkesztője, s tőlem, mint a tavalyi szegedi tévéműsor szerkesztőjétől és „keresztapjától” elkértem új műsora számára az „Együttérzés” címet. Kicsit meglepődtem, hiszen az eddigi gyakorlatból merőben mást tapasztaltam. Eszembe jutott nagy munkával összehozott írásom utóélete egy budapesti lapban, szó szerint, más név alatt. Aztán a sok fantáziának és kuruzslónak minősített „megszállott”, akik nem csináltak mást, „csak” gondolkodtak, pechükre diploma és nagybácsi nélkül. Aztán fölrémlették a vissza-visszatérő verssorok, költői képek más-más alkotók kötetiben, kisértetiesen hasonló motívumok festők munkáin, zseniális játékok silány utánpótlása. Merthogy a szellemi környezetvédelem, a gondolat méltóságának őrzése, a vélemények tisztelése még nem tartozik erősségeink közé.

Pedig mind sürgetőbb feladat mindenivel elhítni: „Cogito ergo sum!” (Gondolkozom, tehát vagyok.). Vagy még inkább: Vagyok, tehát gondolkodom!

Tandi Lajos

Szűrös Mátyás franciaországi tárgyalásai

Befejezte franciaországi látogatását Szűrös Mátyás, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, az Országgyűlés külügyi bizottságának elnöke, aki a Francia Kommunista Párt meghívására február 10. és 14. között tartózkodott Párizsban.

Szűrös Mátyás tárgyalásokat folytatott Gaston Plissonnier-val és Maxime Gremetz-cel, az FKP Politikai Bizottságának tagjaival, a KB titkáraival. Tárgyalásokról egymást a két párt helyzetéről.

Békeforum Moszkvában

A világ nyolcvan országát képviselő kilencszázaléknál több külföldi és háromszázötven szovjet tudós, művész, üzletember, társadalmi, politikai és vallási személyiség kezdett kötetlen eszmecsere szombat délelőtti Moszkvában a nukleáris fegyverektől mentes világ megteremtésével és az emberiség fennmaradásának kérdéseivel foglalkozó nagyszabású békeforumon. A mindaddig példátlanul nagy fórum megrendezésére az események kezdeményezte.

A résztvevők között ott vannak a Szovjetunió és a világ irodalmának, képzőművészetének, zeneművésze-

téinek, filmművészetének, tudományos életének, üzleti köreinek és politológusainak legkiválóbb képviselői. Hazánkat is rangos személyiségek képviselik, köztük Berend T. Iván, Beck Tamás, Hollán Zsuzsa, Király István, Szabó István, Töröczik Mari.

A hét kerekasztal, a művészek, a természettudósok, a vallási személyiségek, a politológusok, az üzletemberek, az orvosok és a környezetvédelem szakemberei különböző helyszíneken, szállodákban, az ideforgalmi központban, az orvostudományi akadémia épületében kezdte meg munkáját. A vitacsoportokban rövid bevezető hangzottak el az ott megvitatandó legfontosabb három-négy kérdéstről, majd megkezdődött a nyílt eszmecsere, amelyet a nagyobb létszámú kerekasztaloknál szekciókban folytatnak a résztvevők.

A békeforum vasárnap folytatta munkáját. A művészek kerekasztalánál délelőtt, a vallási személyiségeknél délután, a többieknek egész nap folyt a munka: a kerekasztalbeszélgetések szakirány szerinti szempontokból viz-

(Folytatás a 2. oldalon.)

Mire elég 40 forint 87 fillér?

Városi utak — hátrányos helyzetben

— A közelmúltban e kérdés körében kapott tájékoztatást a végrehajtó bizottság is. Ott hangzott el, hogy a főúthálózat, a tömegközlekedési útvonalakon bonyolódik le a megye közúti forgalmának közel 75 százaléka. A Szegedi Közüti Igazgatóság kezelésében levő 1330,4 kilométeres hálózat forgalma az elmúlt öt évben 25, a tanácsok fenntartó tevékenységébe tartozó közel három ezer kilométeres hálózatot hét százalékkal nőtt. A növekedés különbségeit jelzi, hogy Szeged tanácsai utáhalozatán a forgalom 1985-ben húsz százalékkal volt nagyobb, mint 1980-ban. Adódik a kérdés; ezzel az ütemmel lépést tudnak-e tartani az utak gazdái.

— A VI. ötéves terv eredeti programja, ami a tanácsai útfenntartást illeti, biztosította a szükséges üzemeltetési és korszerűsítési arányokat. Am az 1981-ben 710 millióról 330-ra csökkentett összeg, valamint a 46 százalékos ütépi árnövekedés a felújítási feladatok nagymérvű elmaradását, s ezzel összefüggésben a fenntartási igények növekedését eredményezték. Hasonló volt a helyzet az országos közutakra szánt pénzek változásában is.

— Mit hozott a VII. ötéves terv?

— E ciklus lehetőségei eleve szerényebbek, csak 1988 terve haladja meg a 80–85 közötti évek átlagos, 126 millió forintos szintjét. Ebben a helyzetben az utak hirtelen tönkremenetelének megakadályozása lehet a cél. Ez a tömegközlekedési utaknál megerősítést, szélesítést, a többi főúton az út állagát néhány évre megővő, vékony felületi bevonásokat jelent. A lakóutakon még erre sem futja. Az ok; 1986-ban 108 millióval gazdálkodhattunk, s ugyanennyivel 1987-ben. Ha ez a tendencia marad, a VI. ötéves tervi teljesítésektől 140 millióval maradunk el. Ennek következményeit hadd illusztráljam egyetlen összehasonlító adattal; 1980–85 között Szegeden minden négyzetméternyi útfelület fenntartására 59 forint 11 fillér jutott, 1987-ben 40 forint 87 fillér! A megyei átlagösszegek „csak” 10 forinttal csökkennek.

— Mi a Szeged esetében mutatkozó nagy különbség oka?

Még nem remélhetjük, hogy vége a télnek, hogy több, tartósan fagyos nap nem virrad ránk, de már megállapítható: az idei hidegek kártétele az utak állapotában eddig is számottevő. Tudván, hogy már az elmúlt években sem volt pénzfeleslege egyetlen, az utak fenntartására hivatott szervezetnek, sejtven, hogy az e célra fordítható erők ezután sem lesznek kimeríthetetlenek, sőt, elegendők sem, a jelenlegi utállapotok és a jövőbeni kilátások összegezésére kértük Balló Zoltánt, a megyei tanács vb közlekedési osztályának vezetőjét.

— Míg 1985-ig Szeged a többi megyei városhoz hasonlóan központiilag kapta meg a maga pénzkeretét, a VII. ötéves tervben az elosztásnál a megye, s benne Szeged is kedvezőtlenebb pozícióba került. Ugyanis most a burkolt utak arányában osztották a pénzt, azaz az alacsony kiépítettségi szint a hátrányos helyzet oka. A központi fedezetet aztán a megyében is burkolatnemenként és — arányosan kellett felosztani. Ilyen

körülmények, illetve „adottságok” esetén az utállapotok objektív adataiból kiindulva feladat-rangsorolásra lenne szükség, ám az adatfeldolgozás elhúzódnása miatt ezek az információk jelenleg csak Szegeden állnak rendelkezésünkre, a többi tanácsnál csak tapasztalati adatokra hagyatkozhatunk.

— Mindezek alapján mi látja az útgazdák legfőbb gondjait?

— A tömegközlekedési utakon a korszerűsítés el-

odázása gazdaságtalan beavatkozásokra kényszeríti Szegedet — például a Lenin körút és a Hunyadi János sugárút esetében. A közműhibák miatti útbontások után a szakszerűtlen helyreállítás vissza-visszatérő kályázásokkal terheli a makói, vásárhelyi tanácsokat. A közutakban a kátyúzás gyakran elmaradt, tervszerű burkolatmegerősítésről alig beszélhetünk. Nem gondozzák kellően az útpadkát, a burkolatok széle töredezetek, rossz a vízvezetés, sok a felfagyás. Ez legalábbis a felelősebb útfenntartási gyakorlat szükségessége utal. Amibe beleértünk a legkisebb változások figyelésétől a burkolatbontási engedélyek szigorítását az a forgalomtechnikai intézkedésekig egy sor lehetőséget. Így adhatunk esélyt annak, hogy útjaink „romlási sebességét” lassítsuk...

Pálffy Katalin

Olvadás — menetrend szerint

„Nem ette meg még a kutya a belvizet”

A tél folyamán lehullott nagy mennyiségű hó egy kiadós 50-70 milliméteres esőnek felel meg. Ránézésre bizony ennél többnek néz ki az olvadás okozta sártenger. Ennek is megvan az oka, a mélyebb rétegekben fagyos még a föld, nem tud minden vizet beszippantani. Szerencsére az idei február eleji olvadás nem hirtelen jött, így egy-egy nap olvadáka nagyrészt behatolt a talajba. Egy kis széljárás kellett csak, hogy a felszint is felszárítsa. A hó utolsó maradványaiból van még, úgyhogy Vágás Istvánnak, az Alsó-Tisza Vidéki Vízügyi Igazgatóság főmunkatársának a szavaival „nem ette meg még a kutya a belvizet”. Elég, ha a hét elején egy csöndes eső olvasztja el az utolsó párcentis réteget, s napokon belül kialakulhat a belvizveszély.

Ezért erre az esetre is fel kell készülnie a vízügyieknek. A hét végén még nem volt rá szükség, hogy elrendeljen a védekezés első fokozatát. Eddig a legolcsóbb és legjobban „szivattyú”, a napfény és a szél oldotta meg a gondokat. Egyelőre

pihen a 27 torkolati és tíz üesénövelő szivattyú. A vízügyiek kezelésében levő 1800 kilométernyi csatornahálózat üres, nagy mennyiségű víz fogadására képes.

A legkisebb árkok, csatornák a mezőgazdasági üzemeké, így a karbantartás is az ő gondjuk. Néhány jó irányba szántott barázda, s már szabad is a víz útja. Az átereszeket sem árt időben megtisztítani az odafagyott jégtől, törmeléktől.

Több üzemre kiterjed a vízgazdálkodási társulatok hatóköre, itt is hasonlóak a feladatok. A vízügyieknek jók a tapasztalataik, tavaly szervezetszervezésből jól vizsgáltak a társulatok és üzemek. A „nagy víz” szerencsés levonulásának ez volt a legfontosabb alapfeltétele. Ez az ideai helyzetet tekintve is jó előjel.

Amint a Bajai úton jöttem, meglepetten láttam, hogy a Maty-éri evezőspálya olyan, mint egy üres teknő. Később megtudtam,

hogy ez most: használaton kívüli, kijelölt belvitzározó. Ugyanúgy, mint a folyók egyen holtágai.

A belvitz birodalma szerencsére évről évre egyre kisebb. A meliorált területek zöme ezekre a mély fekvésű, rossz vízháztartású földekre esik. Itt a drénezett részeken nemcsak a felszíni vizek gondja megoldott, hanem még a talajvíz szintjét is szabályozni lehet, s a talaj szellőzése is biztosított.

— Az „alattomos” víz a lakott területeket sem kerüli el. A megoldás módját a tanácsoknak kell megtalálni, természetesen a lakosság aktív közreműködésével. Elég egy eliszaposodott, út alatti átereszt, s már úszik az egész úter, s a járda. Efféle helyi „belvizekből” Szeged külvárosi részei sem mentesek. No, de így volt ez tavaly is, akkor is felszáradt előbb-utóbb. A nap és a szél nemcsak az Aktivizignek dolgozik.

T. Sz. I.